

Warszawa, 28 kwietnia 2016 r.

Komunikat FOR:
Aktualizacja planu konwergencji: finanse publiczne na granicy, pomimo optymistycznych założeń wzrostu gospodarki

- Założenia planu konwergencji są bardzo optymistyczne odnośnie tempa wzrostu gospodarki, a pomimo tego finanse publiczne balansują na granicy limitu deficytu budżetowego 3% PKB, który wynika z kryteriów z Maastricht.
- Według planu, wydatki państwa będą rosnąć, zarówno w stosunku do lat ubiegłych, jak i poprzedniego planu konwergencji. Jednocześnie, ograniczenie wydatków zaplanowane na lata wyborcze 2018-2019 nie wydaje się realistyczne.
- Po realizacji programu „Rodzina 500+”, polskie finanse publiczne znajdują się na granicy deficytu budżetowego 3% PKB. Realizacja kolejnych obietnic Prawa i Sprawiedliwości, takich jak obniżenie wieku emerytalnego, podniesienie kwoty wolnej od podatku PIT, czy przewalutowanie kredytów frankowych, spowodowałaby przekroczenie tego limitu, na co FOR zwracało uwagę w analizach przedwyborczych.

Optymistyczne prognozy wzrostu gospodarki

Rząd prognozuje, że tempo wzrostu PKB będzie rosło corocznie aż do 4,1% w 2019 roku. Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Komisja Europejska nie są tak optymistyczne i prognozują jedynie utrzymanie dotychczasowego tempa wzrostu w horyzoncie planu konwergencji. W rzeczywistości oba scenariusze są mało prawdopodobne. Modele prognostyczne zakładają, że nie wydarzy się żaden negatywny wstrząs w gospodarce światowej, czy krajowej, i często korygowane są w dół. Spowolnienie może mieć źródło za granicą: (1) gospodarka amerykańska przekroczyła swój średni okres pozostawania bez recesji w cyklu koniunkturalnym, (2) część rynków wschodzących, jak np. Brazylia, już przechodzi recesję, w przypadku innych rynków, z Chinami na czele, istnieje ryzyko załamania, a (3) część krajów Unii Europejskiej, takich jak Francja i Włochy, pozostaje niekonkurencyjna i wymaga głębokich reform, na które się ciągle nie zanosi.

Tabela 1. Prognoza wzrostu PKB i kursu złotych

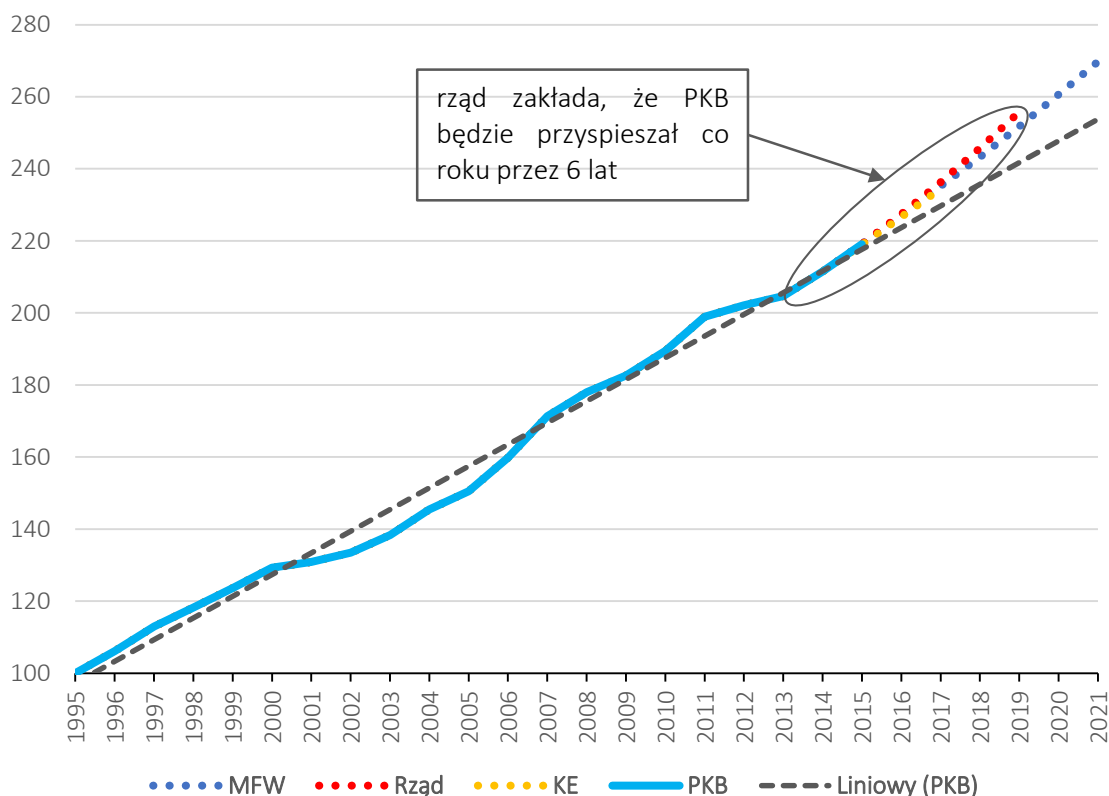
	2015	2016	2017	2018	2019
Wzrost PKB w cenach stałych (%)	3,6	3,8	3,9	4,0	4,1
Kurs PLN/EUR	4,18	4,2	4,12	4,03	3,94

Źródło: Wieloletni Plan Finansowy Państwa 2016-2019

Gdyby PKB rosło coraz szybciej w 2016, 2017, 2018 i 2019 roku, jak zakłada projekt planu konwergencji, to mielibyśmy 6 lat corocznie przyspieszającego wzrostu gospodarki. W Polsce po 1989 roku nie było jeszcze okresu w którym gospodarka co roku rosłaby szybciej i dłużej niż przez 4 lata. 6 lat ekspansji gospodarki to trzykrotnie więcej niż polska średnia, która wynosi 1,9 roku¹.

¹ Skrzypczyńska, M. (2015), „Procesy cykliczne w gospodarce Polski”, Kolegium Analiz Ekonomicznych, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Wykres 1. Wzrost realnego PKB w Polsce (1995=100)

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych GUS, KE, MFW i projektu planu konwergencji

Wzrost wydatków państwa i nierealistyczna konsolidacja fiskalna

Plan konwergencji zakłada w latach 2016 i 2017 istotny wzrost wydatków publicznych i deficytu sektora finansów publicznych, zarówno w stosunku do 2015 roku, jak i poprzedniego planu konwergencji. Udział wydatków państwa w PKB spadał od 2012 r., po czym w tym i następnym roku będzie wzrastał. Plan konwergencji przygotowany przez poprzedni rząd zakładał, że do 2017 deficyt zostanie ograniczony do 1,8% PKB, przy wydatkach wynoszących 39,8% PKB. Jednak według aktualnego planu konwergencji, do 2017 roku deficyt ma wzrosnąć do 2,9% PKB a wydatki wyniosą 41,9% PKB (Tabela 2.).

Tabela 2. Różnice w porównaniu z poprzednim planem konwergencji (p.p. PKB)

		2015	2016	2017	2018	2019
Dochody	Obecny projekt	38,9	39,0	39,0	39,4	39,4
	Poprzedni plan	38,8	38,5	37,9	37,8	
	Różnica	0,1	0,5	1,1	1,6	
Wydatki	Obecny projekt	41,5	41,6	41,9	41,4	40,7
	Poprzedni plan	41,5	40,8	39,8	39	
	Różnica	0,0	0,8	2,1	2,4	
Wynik sektora	Obecny projekt	-2,6	-2,6	-2,9	-2,0	-1,3
	Poprzedni plan	-2,7	-2,3	-1,8	-1,3	
	Różnica	0,1	-0,3	-1,1	-0,7	
Dług	Obecny projekt	51,3	52,0	52,5	52,0	50,4
	Poprzedni plan	51,7	51,6	50,7	49,1	
	Różnica	-0,5	0,4	1,8	2,9	

Źródło: Wieloletni Plan Finansowy Państwa 2016-2019

Konsolidacja fiskalna jest przewidziana na lata 2018-2019, kiedy wydatki mają zostać ograniczone o 1,2% PKB przy wzroście dochodów o 0,4%, co jest mało wiarygodne. Podobnie, według zeszłorocznego planu, konsolidacja fiskalna miała mieć miejsce teraz, jednak uległo to zmianie. W 2018 roku będą miały miejsce wybory samorządowe, a w - 2019 parlamentarne i prezydenckie, więc trudno się spodziewać, że politycy będą w tych latach cięli wydatki. Głównym źródłem konsolidacji ma być wzrost ściągalności podatków, spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz oszczędności w administracji (Tabela 3.).

Tabela 3. Poprawa salda sektora finansów publicznych w latach 2018-2019 (p.p. PKB)

Wzrost inwestycji publicznych	-0,5
Inne	-0,1
Spadek kosztów obsługi długu publicznego	0,1
Spadek udziału podatków w PKB	0,2
Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej	0,2
Umiarkowany wzrost kosztów administracji publicznej	0,4
Umiarkowany wzrost wydatków emerytalno-rentowych	0,5
Uszczelnienie systemu podatkowego	0,8
Suma	1,6

Źródło: Wieloletni Plan Finansowy Państwa 2016-2019

Kolejne obietnice rządu

Z obietnic rządowych w planie jest ujęty jedynie program „500 plus”. Brak w nim szacunków realnych zagrożeń, takich jak obniżenie podaży pracy kobiet lub zachęcenie ich do pracy w szarej strefie. W tekście zapisano jedynie wpływ na wzrost podaży pracy w latach 2050-2060, na skutek wątpliwego wzrostu urodzeń.

W scenariuszu bazowym rząd nie uwzględni obniżenia wieku emerytalnego do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, czy stopniowego wzrostu kwoty wolnej od podatku proponowanego przez Ministerstwo Finansów. W 2017 roku obniżenie wieku emerytalnego kosztowałoby 0,4% PKB, a podniesienie kwoty wolnej od podatku, w wariantcie rządowym (tj. podnoszenie o 1 tys. zł rocznie) - 0,2% PKB (Tabela 3.). Potencjalną rezerwą są wpływy wynikające z nieobniżania podatku VAT (w 2017 roku zgodnie z obowiązującą ustawą jest zakładana obniżka stawki i spadek dochodów o 0,4% PKB).

Tabela 4. Wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych a propozycje rządu (p.p. PKB)

	2015	2016	2017	2018	2019
Wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych	-2,6	-2,6	-2,9	-2,0	-1,3
Obniżenie wieku emerytalnego do 60/65 lat			-0,4	-0,5	-0,5
Stopniowe podwyższanie kwoty wolnej PIT (propozycja MF)			-0,2	-0,4	-0,5
Obniżenie stawek VAT (obowiązujące prawo)			-0,4	-0,4	-0,4

Źródło: Wieloletni Plan Finansowy Państwa 2016-2019

W projekcie nie ma mowy o kredytach frankowych i potencjalnym wpływie tej propozycji na (1) finanse publiczne (niższe wpływy z płaconego przez banki CIT), (2) kurs walutowy (duże zawirowania na rynku walutowym), czy (3) rating polskiego długu (wyższe koszty obsługi zadłużenia). Program konwergencji zakłada tylko optymistyczne umacnianie się złotego (Tabela 1.).

KONTAKT DO AUTORÓW

Aleksander Łaszek
Główny Ekonomista FOR
e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Rafał Trzeciakowski
Ekonomista
e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t/@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)